

Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið

Skúlagata 4
101 Reykjavík

Reykjavík, 11. júní 2021

Umsögn um drög að reglugerð um bann við botnvörpuveiðum út af Glettinganesi

Samtök fyrirtækja í sjávarútvegi hafa tekið til umfjöllunar reglugerðardrög um bann við botnvörpuveiðum út af Glettinganesi sem birt hafa verið í samráðsgátt stjórnvalda. Þar kemur fram að þau drög sem hér eru til umsagnar séu tilkomin að beiðni heimamanna á Borgarfirði eystri sem telja nauðsynlegt að loka nánar tilgreindu svæði. Því er haldið fram af hálfu heimamanna að lokunin sé nauðsynleg og að slík ráðstöfun sé réttlætanleg út frá „byggðasjónarmiðum sem og náttúrusjónarmiðum“.

Við fyrstu sýn virðist sem rétt sé að gjalda varhug við þessari ráðstöfun. Enda þótt tillagan sé rökstudd út frá framangreindum sjónarmiðum þá eru veigalítil rök gagnvart því viðhorfi að heimamenn eigi aukinn rétt á fiskimiðum í námunda við einstaka byggðir umfram aðra. Slíkar hugmyndir hafa oft komið upp í gegnum tíðina og má þar t.d. minnst hugmynda um sérstaka landhelgi umhverfis Vestmannaeyjar ætlaða bátum heimamanna einum og samsvarandi mótleiks um sérsvæði út af Þorlákshöfn.

Almennt er mynstrið þannig í botnfiskveiðunum að til að láta útgerðina og einstakar veiðiferðir ganga upp þarf að vera völ á ýmsum ólíkum veiðisvæðum sem nýta má eftir fiskgengd, árstíma, veðri o.fl. Því þarf sveigjanleiki í vali veiðisvæða að vera mikill og sem mest óheftur ef vel á að vera. Ef sú regla yrði útbreidd að veiðisvæði á hverjum stað væru frátekin og eingöngu ætluð heimamönnum, hvort sem það væri rökstutt með þeim hætti eða öðrum, þá yrði erfitt að láta veiðar bátaflotans ganga upp almennt og óháð heimahöfn. Við teljum nauðsynlegt að þetta sjónarmið sé haft í huga þegar lagt er mat á tillögur af þessu tagi og að forðast sé að skapa fordæmi í þessa veru.

Samkvæmt gögnum sem ráðuneytið aflaði frá Fiskistofu og fylgja reglugerðardrögunum virðist ekki um að ræða miklar veiðar togbáta á umræddu svæði á seinni helmingi ársins 2020. Sama mynstur kemur fram þegar öll árin frá og með árinu 2017 til 2020 eru skoðuð, Þessar upplýsingar ættu e.t.v. að leiða til þeirrar ályktunar að þarna sé ekki sá vandi af völdum togbáta að ástæða sé til að grípa til sérstakra aðgerða.

Til betri skilnings á málinu skal bent á að þarna koma þrátt fyrir allt tiltölulega fá ár til skoðunar og að þess væri frekar að vænta að breytinga á þessu mynstri varðandi fiskgengd og veiðar á svæði þessu væri sveiflukennt yfir lengra árabíl.

Sé ætlunin sú að vinna þetta mál áfram þá telja samtökin nauðsynlegt að afla frekari gagna og skoða mynstur veiðanna yfir enn lengra tímabil. Bent skal á að hitafar sjávar og útbreiðsla botnfisks við landið er miklum breytingum háð og veiðisvæði sem skiptir litlu máli eitt árið kann að vera afar mikilvægt annað árið. Einkum eru slíkar breytingar þó líklegar yfir lengri tímabil. Þetta þarf að kanna betur.

Til viðbótar skal bent á að nýliðið almanaksár var óvenjulegt á margan hátt í sjávarútvegi vegna heimsfaraldurs Covid-19 sem leiddi af sér aðra innkaupahegðun neytenda á útflutningsmarkaði (minni eftirspurn eftir ferskum sjávarafurðum) sem aftur orsakaði aðra ráðstöfun afla til vinnslu og þannig annað mynstur í veiðunum að einhverju leiti. Hér skal ekkert fullyrt um áhrif þessa á þessu tiltekna svæði heldur einungis undirstrikað mikilvægi þess að kanna nýtingu svæðisins fleiri ár aftur í tímann áður en lengra er haldið.

Meginsjónarmiðið er þó það sem getið var í upphafi að forðast ber að raska þeirri sátt og því jafnvægi sem er í nýtingu veiðisvæða við landið með því að feta sig inn á þá hættulegu braut að hygla heimamönnum með sérveiðisvæðum, hvernig svo sem þau eru rökstudd, og þannig auka almennar hömlur gegn veiðum bátaflotans í heild.

Í ljósi ofanritaðs leggjast samtökin gegn því að þessi reglugerð verði sett.

Virðingarfyllst,
f.h. Samtaka fyrirtækja í sjávarútvegi

Jón Kristinn Sverrisson

Kristján Þórarinnsson